

MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO I MEĐUNARODNI ODNOSI BIBLIOGRAFIJA 1834–2016

Priredili Prof. dr Đorđe N. Lopičić, Prof. dr Jelena Đ. Lopičić Jančić,
Beograd, 2017, Institut za međunarodnu politiku i privredu

Međunarodno javno pravo, kao posebna grana u okviru pravnih nauka, prve obrise dobija tokom starog i srednjeg veka, da bi kao zvanična disciplina svoj puni razvoj doživelo tokom 19. i 20. stoleća. Donošenjem prvih međunarodnih multilateralnih i bilateralnih konvencija, sredinom 19. veka, započeta je intenzivna kodifikacija međunarodnog prava, što će rezultirati pojavom brojnih radova i studija, knjiga, monografija, zbornika međunarodnih konvencija, zbornika radova, udžbenika, rasprava i komentara. Razvoj međunarodnog javnog prava kao discipline pratio je paralelan razvoj međunarodnih odnosa u akademskom smislu. Reč je o dvema oblastima koje su po prirodi stvari i predmetu proučavanja veoma bliske, što njihovu naučnu misao čini isprepletanom i dubinski međuzavisnom.

Srpska naučna misao pratila je međunarodne tokove, tako da se prvi radovi pojavljuju već u prvoj polovini 19. veka, uglavnom u listu *Novine Srbske* koje su izlazile u Kragujevcu. U pitanju su članci, vesti, komentari i osvrti o međunarodnim odnosima drugih zemalja, dok se manji broj radova odnosio na međunarodne odnose tadašnje Srbije. Tokom 19. i 20. veka pojaviće se plejada eminentnih stručnjaka, naučnika i autora, poput Gligorija Geršića, Milovana Milovanovića, Jovana Ristića, Čedomilja Mijatovića, Stojana Novakovića, Vladana Đorđevića, Koste Kumanudija, Milana St. Markovića, Aleksandra Spasića, Slobodana Jovanovića, Mirosłava Spalajkovića, Stojana M. Protića, Dimitrija Popovića, Jovana M. Jovanovića i drugih. Činjenica je, međutim, da se u Srbiji za više od 150 godina intenzivnog razvoja dweju disciplina nije pojavila njihova integralna bibliografija, već samo nekoliko selektivnih pregleda koji su pretežno obuhvatali određene vremenske periode.

Jedan od razloga takvog stanja svakako je posledica osobenosti izrade bibliografija. Bibliografski rad od priređivača zahteva, pre svega, zavidan nivo poznavanja oblasti koju obrađuje. Neophodan je, s druge strane,

jedan poseban metodološki pristup, jer skupljanje građe predstavlja naporan, složen, precizan i stoga spor proces. Pregledanje, čitanje i razmatranje obimne građe prethodi konačnoj selekciji materijala, što priređivanje bibliografije čini zasebnom profesijom koja zahteva posvećenost i vreme koje se meri godinama. Poseban problem predstavlja finansijski aspekt priređivanja i štampanja. Dok u inostranstvu bibliografije pretežno priređuju ekspertske timovi, angažovani od strane naučnih instituta ili fakulteta, u Srbiji su većinu postojećih pravnih bibliografija priredili pojedinci entuzijasti, pri čemu je nalaženje izdavača svojevrsan izazov, budući da je pitanje finansijske isplativosti ovakvih izdanja posebna tema.

U Srbiji je veoma rano, i to u svim naučnim disciplinama, uočen značaj i važnost bibliografskog rada a objavljivanje bibliografija shvaćeno je kao preduslov kojim se stvara povoljno okruženje za razvoj određenih naučnih disciplina. Tako će prvu pravnu bibliografiju, već 1907. godine, prirediti i objaviti poznati pravni pisac Gojko Niketić. Ovo izdanje sadržalo je svega 89 bibliografskih jedinica iz međunarodnog javnog prava i međunarodnih odnosa. U Parizu će 1931. godine profesor dr Ilija A. Pržić prirediti i objaviti „Bibliografiju međunarodnog prava Jugoslavije (1918–1929)“, kojoj će već 1937. godine, takođe u Parizu, pridodati nastavak kojim je obuhvaćena bibliografija od 1930. do 1936. godine. Od značajnijih bibliografskih izdanja koja se pojavljuju nakon 1945. godine treba pomenuti „Jugoslovensku bibliografiju vazduhoplovnog prava“ iz 1959. godine, i „Bibliografiju astronautičkog prava“ iz 1962. godine. Obe publikacije objavljene su u Beogradu, a priredio ih je dr Mihailo Smirnov. Tu je i „Bibliografija odabranih članaka iz međunarodnog prava od 1955. do 1965. godine“ koju su priredili Dr Dimitrije Pindić, Dr Tomislav Mitrović i Prvoslav Davinić. Ona je objavljena 1968. godine u Beogradu.

Selektivne bibliografije međunarodnog javnog prava i međunarodnih odnosa povremeno su objavljivane u pravnim i drugim časopisima, poput *Jugoslovenske revije za međunarodno pravo*, *Arhiva za pravne i društvene nauke*, *Anala Pravnog fakulteta u Beogradu*, *Pravnog života*, *Naše zakonitosti*, *Međunarodnih problema*, *Međunarodne politike* i drugim izdanjima relevantne naučne periodike. Povremeno su neki od instituta društvenih nauka širom SFRJ objavljivali bibliografije svojih izdanja i časopisa u kojima je bilo i radova iz međunarodnog javnog prava i međunarodnih odnosa. Ove publikacije su, po pravilu, obuhvatale samo jedan kraći ili duži vremenski period, što je i dalje ostavljalo prazan prostor za jednu sveobuhvatnu, integralnu bibliografiju međunarodnog javnog prava i međunarodnih odnosa.

U izdanju beogradskog Instituta za međunarodnu politiku i privredu tokom 2017. godine pojavila se jedna publikacija te vrste koja zaslužuje pažnju naučne i stručne javnosti šireg opsega humanističkih nauka. U pitanju je „Međunarodno javno pravo i međunarodni odnosi bibliografija 1834–2016“, koju su priredili poznati pravници, univerzitetski profesori i

autori, dr Đorđe N. Lopičić i dr Jelena Đ. Lopičić Jančić. Dr Đorđe N. Lopičić do sada je priredio četiri bibliografije iz oblasti krivičnog prava i diplomatije, ali ova publikacija je svakako u oblasti bibliografske građe njegovo najveće dostignuće. Impozantan broj strana (ukupno 912) krije u sebi čak 23.972 bibliografske jedinice koje su objavljene na srpskom jeziku od 1834. do 2016. godine u Kraljevini Srbiji, Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, Kraljevini Jugoslaviji, SFRJ, Saveznoj Republici Jugoslaviji, Srbiji i Crnoj Gori i Republici Srbiji.

Po rečima samih priređivača, na izradi ove bibliografije kontinuirano su radili dvadesetak godina bez ičije pomoći. Obimnost i sveobuhvatnost čini publikaciju „Međunarodno javno pravo i međunarodni odnosi bibliografija 1834–2016“ jedinstvenim izvorom podataka o radovima domaćih i inostranih autora koji su u srpskom prevodu objavljivani bilo kao deo knjige, monografije ili kao samostalni članci, rasprave, prikazi ili osvrti u relevantnim pravnim i drugim časopisima iz oblasti društvenih nauka. Radovi su navedeni po abecednom redosledu prezimena autora, a tamo gde iz nekog razloga autor nije naveden, kao smernica za navođenje korišćeno je početno slovo naslova samog rada.

Kada se ima u vidu rasutost ovolikog broja bibliografskih jedinica kroz vreme i kroz formate u kojima su objavljivani, ne može se prenebregnuti značaj jednog ovakvog izdanja za savremene istraživače u oblasti međunarodnog javnog prava i međunarodnih odnosa. Sasvim je sigurno da će ovo izdanje Instituta za međunarodnu politiku i privredu naći svoje mesto u široj naučnoj zajednici Republike Srbije kao vredan priručnik, koji može biti od velike koristi ne samo naučnicima i diplomatama, već i političkoj eliti, javnim radnicima, pravnicima, istoričarima, politikolozima, ekonomistima, publicistima, sociolozima, novinarima, studentima, postdiplomcima, doktorandima, kao i široj čitalačkoj publici koju interesuje materija međunarodnog javnog prava i međunarodnih odnosa.

Dr Gordana Bekčić Pješčić